

Komisija za raziskovalno in razvojno delo
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Farmacijo
Aškerčeva 7
1000 Ljubljana

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Portal e-Uprava

Datum: 20.7.2021

Zadeva: Pripombe na predlog Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2021–2030

Po obravnavi predloga Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2021–2030 Komisija za raziskovalno in razvojno delo UL FFA podaj naslednja mnenja in pripombe:

- 1) Strategija izkazuje potencialno nevarnost zastavljenega hkratnega doseganja ciljev digitalnega in zelenega prehoda ob sočasnem polnem in proaktivnem uvajanju vseh ciljev odprte znanosti ter policentričnem razvoju raziskovalnih institucij, kar lahko zaradi potrebne prilagoditve raziskovalnega ekosistema negativno vpliva na obseg in odličnost rezultatov, kot izplen predvidenih vlaganj v raziskovalno in inovacijsko dejavnost.
- 2) Strategija ne predvideva oz. ne vpeljuje mehanizme obvladovanja tveganj pri uveljavljanju principov odprto dostopnih raziskovalnih podatkov, skladnih z načeli FAIR, t.j. z vidika zagotavljanja inovacij in prenosa znanj na nivoju javnih raziskovalnih ustanov in hkrati zmanjšuje možnost usposabljanja doktorjev znanosti za kandidate, ki prihajajo iz gospodarstva, kar neposredno vpliva na Evropski inovacijski indeks preko več kazalnikov. Ker je Slovenija med manjšimi državami EU se zastavlja tudi strateško vprašanje ali želimo na področju vzpostavitve javnih baz raziskovalnih podatkov prednjačiti med državami EU.
- 3) Strategija nesorazmerno povečuje administrativna, podporna telesa, ki se ne zdijo vedno upravičena (npr. cilj 5.2 – platforme, ukrepa 3.4 in 5.7) in pri tem hkrati predvideva zgolj povečanje sredstev za bazične raziskave (U 7.5.), kljub temu, da so z vidika prenosa znanja iz javnih raziskovalnih organizacij v gospodarsko sfero pomembne tudi aplikativne raziskave (res je sicer predvidena ustanovitev tehnološke agencije). Zdi se, da predvidena vlaganja v znanost niso prvenstveno usmerjena k deležnikom, ki neposredno izvajajo raziskave.
- 4) Ukrep 3.1.. Predlagani pristopi sodobnega vrednotenja znanstveno raziskovalne dejavnosti niso jasni, dorečeni.
- 5) Ukrep 5.3 predvideva vpeljavo mehanizmov za preprečevanje spolnega nadlegovanja in drugih oblik spolnega nasilja, kar indicira, da je področje RR posebej problematično s tega vidika. Menimo, da morajo biti takšni mehanizmi vpeljeni splošno, v vse družbene sfere in da specifično ne sodijo v Raziskovalno in inovacijsko strategijo Slovenije.
- 6) Strategija eksplicitno ne izpostavlja instrumentov davčnih olajšav v primeru razvojno – raziskovalnih projektov javnih raziskovalnih organizacij, kjer je naročnik gospodarski subjekt, hkrati pa so davčne olajšave primeroma navedene v smislu spodbujanja sodelovanj med javnimi raziskovalnimi zavodi in visokošolskimi zavodi (U 2.5.).
- 7) Strategija ne predvideva ponovnega uvajanja preizkušenega instrumenta t.i. mladih raziskovalcev iz gospodarstva, ki bi preko več kazalnikov povečali Evropski inovacijski indeks Slovenije. Predlagamo ponovno uvedbo. Pri te bi se zelo verjetno lahko izognili nedovoljeni pomoči države gospodarstvu preko javno-zasebnega partnerstva pri financiranju usposabljanja, oz. bi bil že z objavo rezultatov v revijah z odprtim dostopom aspekt nedovoljene pomoči države izničen.
- 8) Ukrep 12.4. predvideva uporabo javnih naročil za spodbujanje zasebnih vlaganj v raziskave in inovacije. Ukrep je po vsebini zelo skop. V ta namen bi bila uporabna kvečjemu evidenčna javna naročila, ki pa so še vedno zelo toga z vidika tega, da naročnik ne bo mogel predvideti

vseh aspektov sodelovanja vnaprej. Ker pri raziskavah in razvoju ne gre za tipično storitveno dejavnost (potreben je dialog med naročnikom in ponudnikom), bi bile posredovane ponudbe neenakovredne oz. ponudniki v neenakovrednem položaju. Predlagamo bolj uveljavljena povezovalna orodja, npr. uvedbo nacionalnega vozlišča (vozlišče je lahko zgolj spletna platforma), preko katerega bi gospodarski subjekti v grobem (bolj splošno) podali raziskovalni izziv in izhodišča. Vozlišče bi bilo dostopno vsem vodjem raziskovalnih organizacij oz. njihovim pooblaščenim osebam. Če bi neka javna ustanova prepoznala interes in ekspertizo, bi po podpisu splošnega NDA bila povezana z naročnikom, ki bi podrobneje opredelil izhodišča raziskave in robne pogoje, kar bi omogočalo izdelavo ponudbe. Takšno vozlišče bi bilo pomembno predvsem za podjetja, ki še nimajo pregleda nad ponudbo in ekspertizo raziskovalnih organizacij.

- 9) Ukrepa 7.3 in 7.4 sta po vsebini enaka.
- 10) Ukrep 12.5 predvideva oprostitev davka le v prvem letu po zagonu. Predlagamo, da se z vidika možnosti realnega preživetja podjetja s preverjanjem letnih kazalnikov rasti podjetja davčne olajšave za takšno podjetje predvidijo do 3 leta.
- 11) Ukrep 11.5 je v primeru hitrorastočih inovacijsko naravnanih podjetij nujen za potrebna vlaganja v raziskave, vendar ni jasno, kako bo država vplivala na instrumente naložb tveganega kapitala. Z davčnimi olajšavami, omejeno državno garancijo, ki bi po višini izhajala iz predhodnih uspehov, prometa hitrorastočega podjetja?
- 12) Eno od v strategiji definiranih ključnih področij usmerjenih raziskav predstavljajo raziskave, ki naslavljajo razvoj visokozmogljivega računalništva in njegove uporabe, z vključenostjo v razvojne tokove na EU in svetovni ravni. Menimo, da gre za bolj infrastrukturno, razvojno usmeritev države kot za raziskovalno usmeritev. Ciljev digitalnega prehoda družbe ni moč doseči zgolj z vlaganjem v raziskave, saj je uspešnost digitalizacije odvisna predvsem od deležnikov, ki morajo pokazati željo in vizijo za uvedbo digitalnih rešitev v poslovne in proizvodne procese.
- 13) Cilj 1.4 narekuje slednje prioritete Evropskega raziskovalnega prostora, posledično pa so lahko pri tem v nacionalnih raziskavah spregledani pomembni izzivi in prioritete, ki so značilni za slovenski prostor. Predlagamo, da financiranje raziskav, ki imajo družbeno-ekonomski pomen za Slovenijo, ostane še naprej podprto v okviru nacionalnega financiranja raziskav.
- 14) Cilj 4.6. predvideva vzpostavitev pogojev, ki privabljajo najboljše strokovnjake s celotnega sveta, vendar je iz ukrepov razvidno, da strategija naslavlja predvsem slovenske raziskovalke in raziskovalce, ki delujejo v tujini. Takšna naravnost je z nacionalnega vidika sicer pomembna, vendar z razvojnega vidika ni najboljša, saj ne pride do potrebnega črpanja iz omejene ponudbe izjemnih posameznikov, ki jih potem rekrutirajo druge članice EU. Slovenija praktično ne pozna mehanizmov, ki bi pridobila raziskovalce iz Z Evrope in od drugod (npr. za postdoktorski projekt).
- 15) Ukrep 6.1.. Z ukrepom je zagotovo potrebno zagotoviti razvoj raziskovalcev na začetku kariere, vendar je hkrati potrebno upoštevati tudi njihovo vključevanje v organizirane raziskovalne skupine in pri tem preprečiti vsakršno izkoriščanje.
- 16) Ukrep 10.1.. Ni jasno katere institucije so predvidene za izvajanje instrumentov na področju prenosa znanja?
- 17) Ponekod so cilji in ukrepi zapisani na nejasen način, z neprimernim izrazoslovjem in so posledično težko razumljivi in celo nelogični: Cilj 5.2., U3.3., U3.5., U5.5. .

Komisija za raziskovalno in razvojno delo UL FFA:

Izr. prof. dr. Rok Dreu (prodekan za znanstveno-raziskovalno področje)

Prof. Dr. Janko Kos

Prof. dr. Stanislav Gobec

Prof. dr. Albin Kristl

Izr. prof. dr. Igor Locatelli

ROK
DREU

Digitally signed by ROK DREU
DN: c=SI, st=Slovenija, o=UL
FFA, 2.5.4.97=VATSI-11690682,
givenName=ROK, sn=DREU,
cn=ROK DREU,
serialNumber=2459393416033
Date: 2021.07.20 16:34:53
+02'00'